

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W 2008 R.

Urząd Statystyczny w Katowicach, ul. Owocowa 3, 40 – 158 Katowice

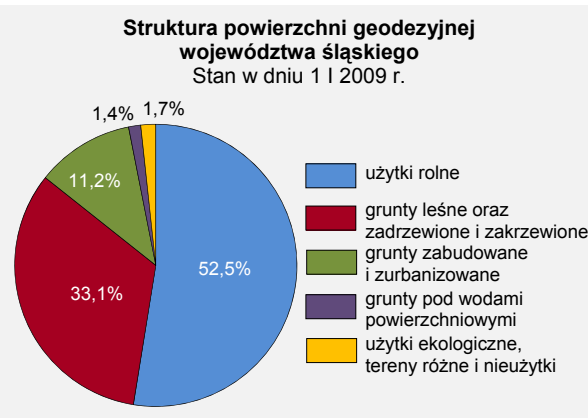
www.stat.gov.pl/katow

e-mail:
SekretariatUsKce@stat.gov.pl

tel.: 32 779 12 00
fax: 32 779 13 00, 258 51 55

WYKORZYSTANIE I OCHRONA ZASOBÓW POWIERZCHNI ZIEMI

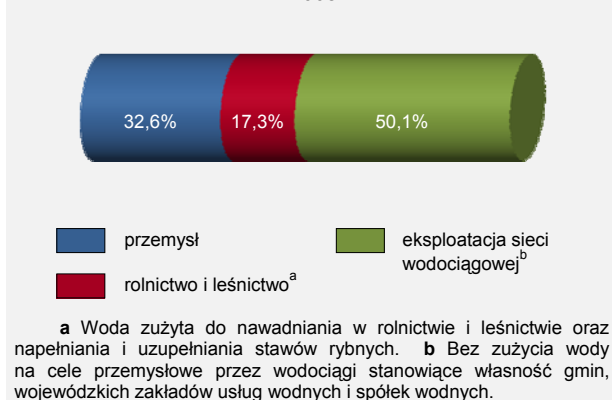
Powierzchnia geodezyjna województwa śląskiego według stanu w dniu 1 I 2009 r. wynosiła 1233,3 tys. ha, co stanowiło 3,9% ogólnej powierzchni Polski. Użytki rolne zajmowały powierzchnię 647,2 tys. ha (tj. 3,4% powierzchni użytków rolnych w kraju), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 408,8 tys. ha (4,3% powierzchni gruntów leśnych w Polsce), grunty zabudowane i zurbanizowane – 138,3 tys. ha (9,0% krajowej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych), a grunty pod wodami – 17,8 tys. ha (2,8% gruntów pod wodami w Polsce). Największą część gruntów zabudowanych i zurbanizowanych województwa śląskiego stanowiły tereny mieszkaniowe – 31,1% (w kraju 17,6%), natomiast tereny przemysłowe obejmowały 15,1%, a tereny rekreacji i wypoczynku – 5,7%.

Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w końcu 2008 r. wynosiła 4654 ha, przy czym 3750 ha, tj. 80,6% przypadają na grunty zdewastowane. Powierzchnia gruntów rolnych i leśnych województwa wyłączonych z produkcji rolniczej i leśnej obejmowała 666 ha, z czego 449 ha (67,4%) stanowiły użytki rolne. Wśród gruntów wyłączonych z produkcji rolnej największy udział – 74,4% miały użytki rolne IV klasy bonitacji.

WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD

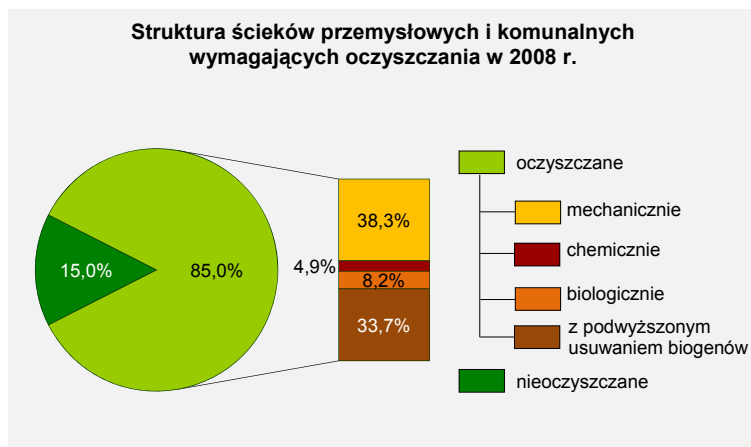
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r.

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r. wyniósł 486,3 hm³ (w roku poprzednim – 507,3 hm³). Najwięcej wody pobrano na cele eksploatacji sieci wodociągowej – 304,3 hm³ (62,6%), na cele produkcyjne pobrano 110,8 hm³ (22,8%), a do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 71,1 hm³ (14,6%).

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r. wyniosło 410,4 hm³ (mniej niż w roku poprzednim o 5,4%), tj. 4,0% zużytej wody w kraju, przy czym gospodarstwa domowe zużyły 142,9 hm³.

Z terenu województwa śląskiego w 2008 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 364,8 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (w roku 2007 – 372,3 hm³). Ścieki odprowadzone bezpośrednio z zakładów stanowiły 57,6% odprowadzonych ścieków, a siecią kanalizacyjną – 42,4%. Oczyszczania wymagało 362,7 hm³ ścieków, co stanowiło 16,2% ścieków wymagających oczyszczania w kraju. Procesowi oczyszczania poddano 85,0%, a 15,0% odprowadzono bez oczyszczania.

W końcu 2008 r. działało 170 oczyszczalni przemysłowych, z których 46,5% stanowiły oczyszczalnie mechaniczne, 35,3% – biologiczne, 17,6% – chemiczne, a tylko 0,6% – z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ścieki przemysłowe i komunalne w ilości 308,4 hm³ zostały w 45,0% poddane mechanicznemu procesowi oczyszczania, w 39,6% – procesowi z podwyższonym usuwaniem biogenów, w 9,6% – biologicznemu, a 5,7% – chemicznemu procesowi oczyszczania.

Wybrane dane według podregionów w 2008 r.

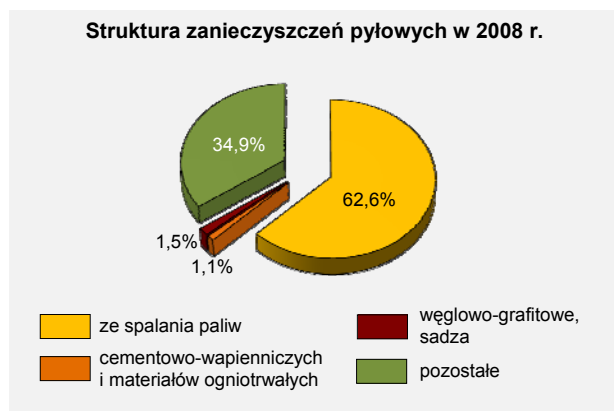
WYSZCZEGÓLNIENIE	Podregiony							
	bielski	bytomski	często- chowski	gliwicki	katowicki	rybnicki	sosno- wiecki	tycki
Zużycie wody w hm ³	69,1	28,3	40,3	28,7	59,1	52,0	78,0	54,9
w tym w %:								
przemysł	7,8	21,2	34,2	25,1	29,4	27,5	59,9	42,0
eksploatacja sieci wodociągowej	35,8	63,1	51,0	73,8	70,6	47,3	40,1	42,8
Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³ ..	25,6	38,9	16,9	37,2	72,2	38,1	88,2	45,6
z tego w %:								
oczyszczane	90,2	92,6	97,3	89,2	71,8	60,3	92,1	95,6
nieoczyszczane	9,8	7,4	2,7	10,8	28,2	39,7	7,9	4,4
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	59,1	79,7	58,5	85,4	74,2	59,1	77,8	67,6

W 2008 r. prawie 3250 tys. ludności, tj. 70,0% ogółu ludności województwa korzystało z 221 oczyszczalni komunalnych do których ścieki doprowadzone były siecią kanalizacyjną. Najwięcej było oczyszczalni biologicznych – 59,7%. Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów stanowiły 38,0% komunalnych oczyszczalni ścieków, a mechaniczne – 2,3%. W miastach z oczyszczalni ścieków korzystało 82,0% ludności, a na wsi – 26,5%.

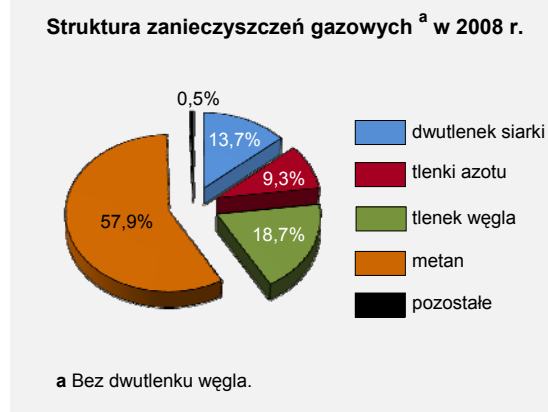
ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA POWIETRZA

W 2008 r. zakłady z terenu województwa śląskiego uznane za szczególnie uciążliwe dla środowiska (366) wyemitowały do atmosfery ogółem 709,3 tys. t **zanieczyszczeń pyłowych i gazowych** (bez dwutlenku węgla).

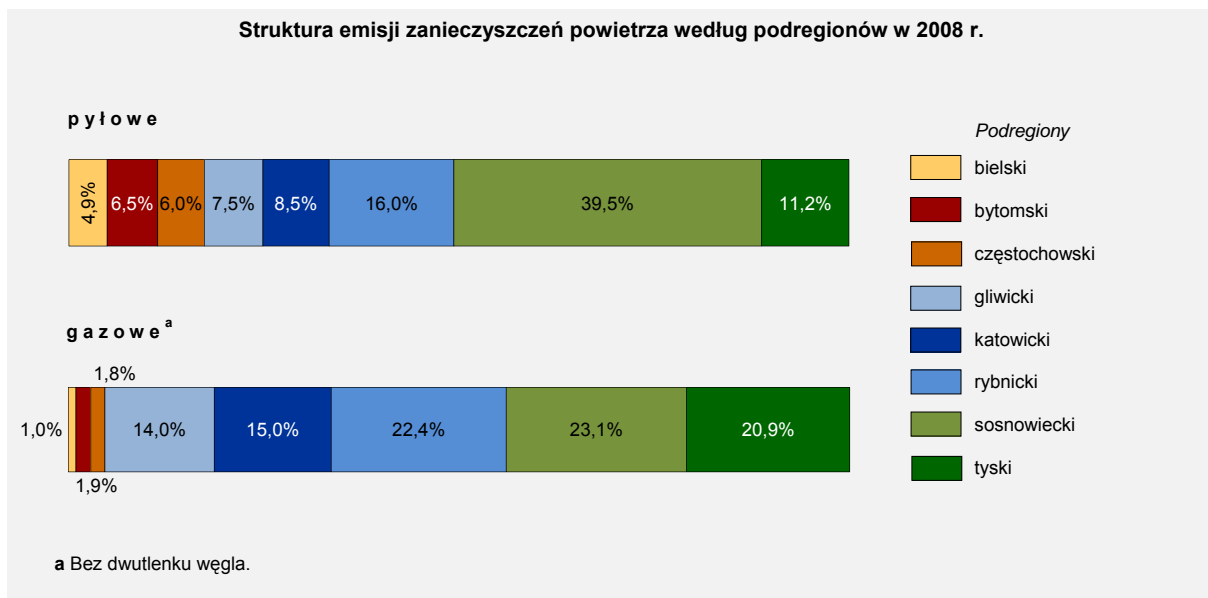

Emisja zanieczyszczeń pyłowych osiągnęła poziom 14,1 tys. t (o 35,2% niższy w porównaniu do roku poprzedniego), co stanowiło 18,4% wszystkich zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych na terenie kraju. W ogólnej emisji pyłów największy udział (62,6%), podobnie jak w roku ubiegłym, miały pyły wytworzone w procesie spalania paliw. Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych wyemitowały zakłady zlokalizowane w podregionach: sosnowieckim – 5,6 tys. t, rybnickim – 2,3 tys. t i tyskim – 1,6 tys. t. Emisja pyłów na 1 km² powierzchni województwa w 2008 r. wyniosła 1,1 t.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) ukształtowała się na poziomie 695,2 tys. t (38,9% zanieczyszczeń gazowych w kraju) i była o 7,8% niższa w stosunku do roku 2007. Wśród emitowanych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) dominowały: metan – 402,2 tys. t, tlenek węgla – 129,9 tys. t i dwutlenek siarki – 94,9 tys. t. Najwyższą emisję zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) odnotowano w podregionach: sosnowieckim – 160,4 tys. t, rybnickim – 155,9 tys. t oraz tyskim – 145,4 tys. t. W 2008 r. na 1 km² powierzchni województwa śląskiego wyemitowano 56,4 t zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

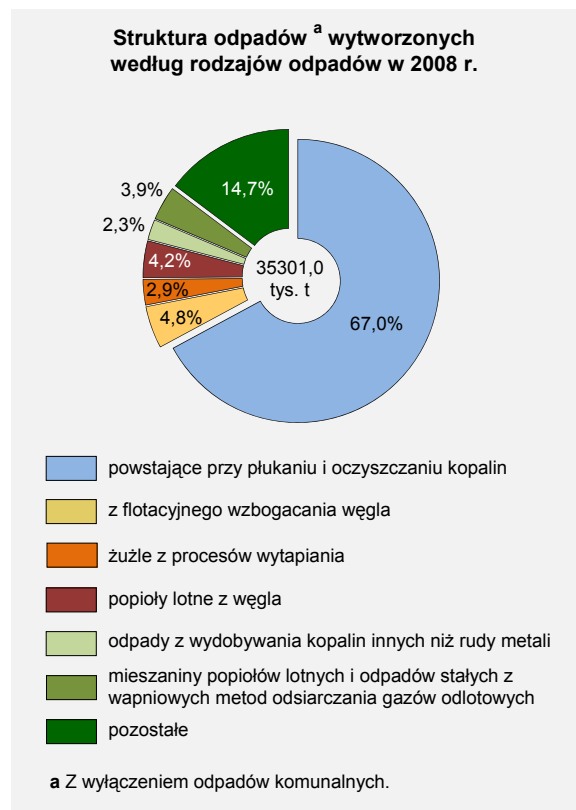

Z zakładów emitujących do atmosfery pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy 250 posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 54 do redukcji zanieczyszczeń gazowych. Zatrzymały one 3702,4 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,6% zanieczyszczeń wytworzonych i 323,6 tys. t gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 31,8% wytworzonych. Zanieczyszczenia powietrza redukowane były w 51,7% w urządzeniach o wysokiej skuteczności, w 29,6% o średniej skuteczności, a w 18,7% w urządzeniach o niskiej skuteczności.

ODPADY

W 2008 r. w województwie śląskim sprawozdawczością z zakresu **odpadów przemysłowych** objęto 246 zakładów. Zakłady te wytworzyły sumarycznie 35301,0 tys. t odpadów, tj. o 14,7% mniej w porównaniu do roku poprzedniego. Ilość odpadów przemysłowych przypadająca na 1 km² województwa zmniejszyła się z 3,4 tys. t w 2007 r. do 2,9 tys. t w 2008 r.

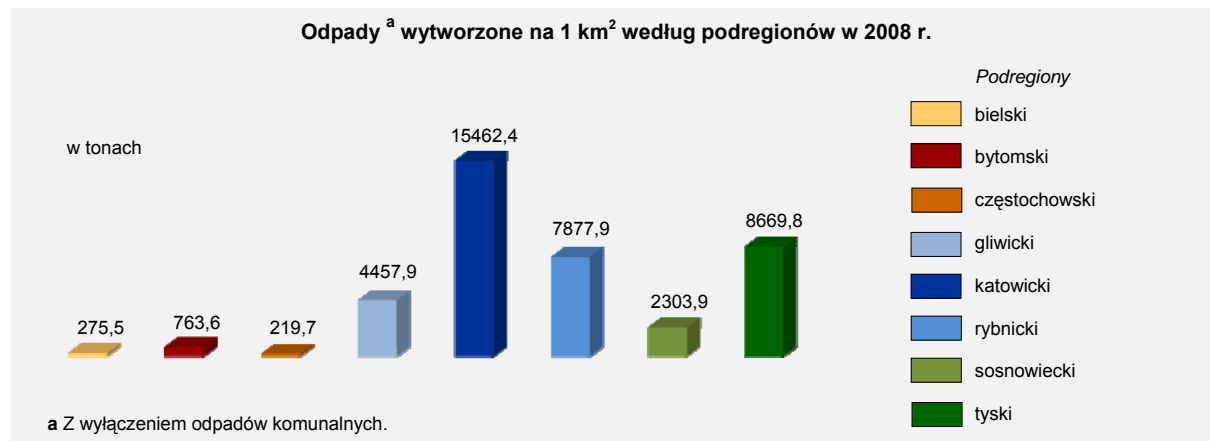
Największa ilość odpadów przemysłowych została wytworzona w podregionach: rybnickim – 10,7 mln t, tyskim – 8,2 mln t, katowickim – 5,9 mln t i sosnowieckim – 4,1 mln t. W podregionach tych zanotowano jednocześnie najwyższy poziom ich gospodarczego wykorzystania.

W 2008 r. odzyskowi poddano 32,0 mln t odpadów przemysłowych (tj. 90,6% wszystkich odpadów wytworzonych w ciągu roku), unieszkodliwiono 2,1 mln t odpadów, a 1,2 mln t czasowo zmagazynowano. Wśród sposobów unieszkodliwiania dominowało składowanie na składowiskach własnych i innych, któremu poddano 2041,1 tys. t odpadów (94,9% odpadów unieszkodliwionych ogółem), kompostowaniu poddano 17,8 tys. t odpadów (0,8%), a termicznie przekształcono 10,0 tys. t odpadów (0,5%).

Głównym źródłem odpadów przemysłowych było górnictwo, które wytworzyło 74,5% wszystkich odpadów w województwie. Na dalszych miejscach znalazły się zakłady prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę – 12,9% odpadów wytworzonych oraz przetwórstwa przemysłowego – 10,4%.

Według stanu w końcu 2008 r. zakłady zlokalizowane na terenie województwa nagromadziły na składowiskach własnych 650,3 mln t odpadów przemysłowych (tj. o 0,6% mniej niż w roku poprzednim). W ciągu roku w zakładach przemysłowych rekultywacji poddano 16,2 ha terenów składowania odpadów, natomiast powierzchnia niezrekultywowana na koniec roku wyniosła 2201,6 ha.

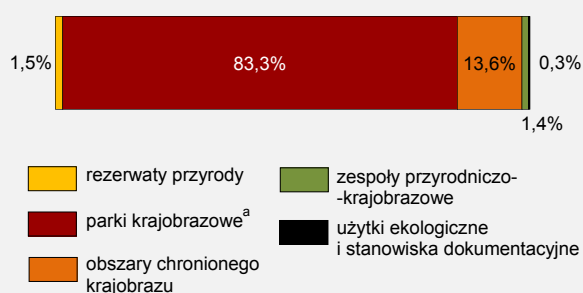
W 2008 r. w województwie śląskim zebrano 1358,0 tys. ton **odpadów komunalnych**, z czego 1135,2 tys. t (83,6%) zdeponowano na składowiskach. Spośród zebranych odpadów komunalnych 71,1% pochodziło z gospodarstw domowych, a 23,1% z handlu, małego biznesu, biur i instytucji. Wśród odpadów wyselekcjonowanych, zebranych na terenie województwa w ilości 96,7 tys. t, przeważały odpady biodegradowalne oraz wielkogabarytowe, które stanowiły odpowiednio 24,6% i 23,1%.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

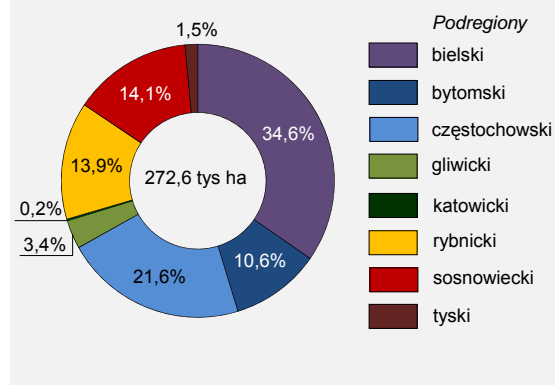
Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione w końcu 2008 r. zajmowały powierzchnię 272,6 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni województwa i 2,7% obszarów chronionych w kraju. Na 1 mieszkańca przypadało 587 m² powierzchni prawnie chronionej (w kraju – 2649 m²). Największy obszar zajmowały parki krajobrazowe – 229,7 tys. ha (łącznie z rezerwatami i pozostałymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków). Na terenie województwa istnieje 8 parków krajobrazowych tworzących Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Wśród nich największe to: Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich – 49,4 tys. ha i Orlich Gniazd – 48,0 tys. ha.

Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2008 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych.

Struktura obszarów prawnie chronionych według podregionów w 2008 r.
Stan w dniu 31 XII

W końcu 2008 r. na terenie województwa istniały 64 rezerваты przyrody o powierzchni 4,1 tys. ha, w tym 51 to rezerваты leśne zajmujące 70,9% powierzchni ogółem rezerwatów. Zarejestrowanych było 1526 pomników przyrody, w których dominowały obiekty chroniące przyrodę żywą, tj. pojedyncze drzewa – 81,1% i grupy drzew – 11,9%.

Największy udział w ogólnej powierzchni obszarów prawnie chronionych miały powiaty: żywiecki – 19,9% (54,2 tys. ha), częstochowski – 12,5% (34,0 tys. ha) oraz zawierciański – 12,3% (33,5 tys. ha). Najmniejszą powierzchnię obszarów prawnie chronionych posiadały miasta na prawach powiatu: Żory – 7,2 ha, Świętochłowice – 17,9 ha oraz Tychy – 19,9 ha.

NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ

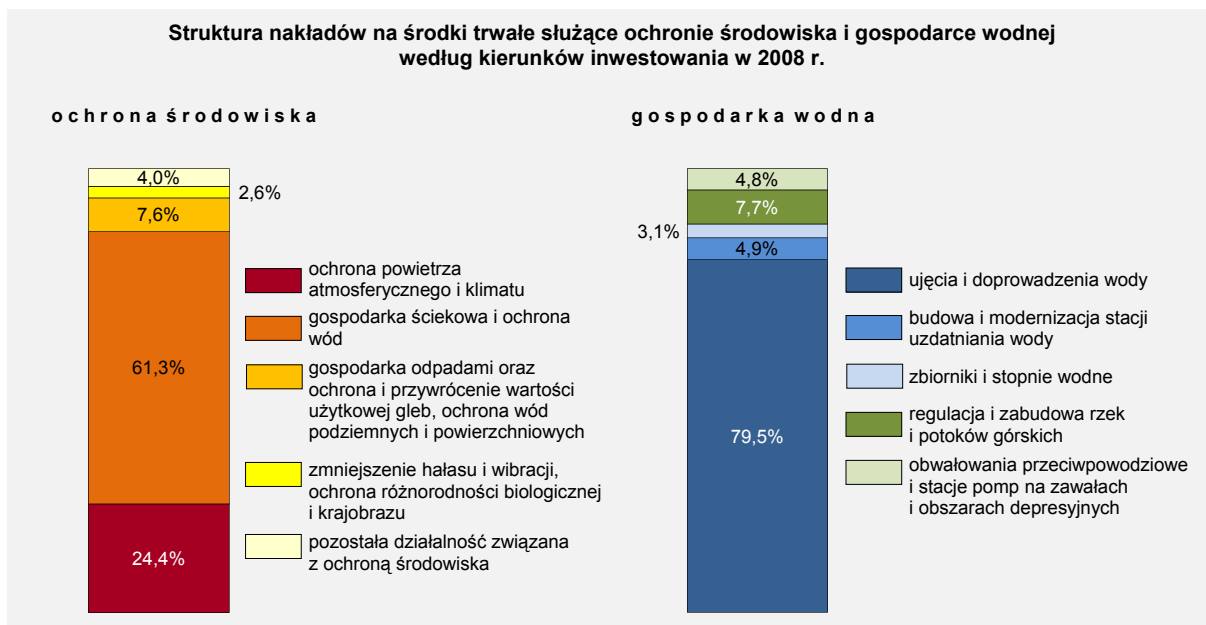
W 2008 r. **nakłady na inwestycje służące ochronie środowiska**, zlokalizowane w województwie śląskim ukształtowały się na poziomie 1640,0 mln zł (ceny bieżące). Stanowiły one 19,2% nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w kraju i były o 10,2% wyższe w porównaniu do roku poprzedniego. Podobnie jak w roku 2007 najwięcej środków wydatkowano na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 1005,6 mln zł (tj. 61,3% nakładów na inwestycje służące ochronie środowiska), przy czym 851,2 mln zł przeznaczono na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe.

W 2008 r. w województwie śląskim oddano do eksploatacji 3 oczyszczalnie ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości 3130 m³ na dobę, 699,6 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nakłady na środki trwałe służące	
	ochronie środowiska	gospodarce wodnej
w tys. zł		
Środki własne	752507,1	93104,6
Środki z budżetu centralnego	23630,9	0,1
Środki z budżetu województwa	1243,4	21291,9
Środki z budżetu powiatu	956,6	5,0
Środki z budżetu gminy	15001,7	1059,9
Środki z zagranicy	470050,2	19932,0
Fundusze ekologiczne	179948,9	23905,3
Kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe	164824,6	8825,3
Inne środki, w tym nakłady niefinansowe	31815,4	9704,4

ścieki oraz 113,6 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu przekazano do eksploatacji urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych o zdolności 38295 t/rok oraz do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o zdolności 3571 t/rok. Odnotowano także wzrost wydajności urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów – do poziomu 155112 t/rok, co stanowiło 43,8% wydajności takich urządzeń w kraju.

W 2008 r. **nakłady na inwestycje służące gospodarce wodnej**, zlokalizowane w województwie śląskim wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,1% i wyniosły 177,8 mln zł (ceny bieżące), co stanowiło 7,9% nakładów krajowych na ten cel. Największe nakłady poniesione zostały na ujęcia i doprowadzenia wody – 141,3 mln zł. Na kolejnych miejscach znalazły się nakłady na regulację i zabudowę rzek i potoków górskich – 13,8 mln zł oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 8,7 mln zł.

Efektami rzeczowymi nakładów poniesionych w województwie na gospodarkę wodną w 2008 r. było oddanie do eksploatacji lub zmodernizowanie 421,7 km sieci wodociągowej (wzrost o 37,6% w porównaniu z rokiem poprzednim). Odnotowano także wzrost wydajności (o 69,3% w skali roku) oddanych do użytkowania lub zmodernizowanych ujęć wodnych do poziomu 2064 m³/dobę, a także stacji uzdatniania wody (o 12,5% w odniesieniu do 2007 r.) do poziomu 540 m³/dobę.

Opracowanie

Anita DAMSZEL, Jan FRYC, Teresa GAWRON

Skład komputerowy, wykresy

Monika LICHOTA

Wydział Statystyki Gospodarczej

Wydział Opracowań Statystycznych i Udostępniania Informacji

Katowice, listopad 2009 r.